

LUONNOS

28.1.2022

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 4 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia siten, että työ- ja elinkeinotoimisto voisi tarjota yritykselle valmennusta työntekijän palkkaamisessa ja työnantajavalmiuksien kehittämisessä. Valmennus olisi siihen osallistuville yrityksille maksutonta ja valtion rahoittama palvelun hinta katsottaisiin yrityksen de minimis -tueksi.

Esityksen tavoitteena on madaltaa yksinyrittäjien ja mikroyritysten rekrytointikynnystä ja sitä kautta nostaa työllisyysastetta. Ehdotetulla lakimuutoksella tuettaisiin yritysten kasvua ja pyritäisiin lisäämään työnantajayritysten määrää.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
3 Tavoitteet	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	6
4.1 Ehdotukset.....	6
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	7
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	9
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	9
6 Lausuntopalaute	9
7 Voimaantulo	9
8 Toimeenpano ja seuranta	9
VALITSE KOHDE.....	11
julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 4 §:n muuttamisesta	11

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) ja työ- ja elinkeinotoimisto (TE-toimisto) ovat koordinoineet Työllistä taidolla -palvelua ja sen edeltäjää Yrittäjästä työnantajaksi -pilottia vuosina 2017–2021. Palvelun tavoitteena on ollut neuvoa yksin- ja mikroyrityksiä rekrytointiin, työn hankkimiseen ja työnantajana toimimiseen liittyvissä asioissa. Tarkoitus on myös tukea yritysten kasvua ja vastata työvoiman saatavuushaasteisiin. Työllistä taidolla -hankkeena palvelu käynnistyi toukokuussa 2019 ja palveluohjaus päättyi 30.4.2021, kun hankkeen volyymitavoitteet saavutettiin etuajassa. Koronapandemiasta huolimatta palvelulle oli kysyntää ja tulokset olivat hyviä. Hankkeesta saatujen hyvien kokemusten vuoksi, toimintamalli voitaisiin vakinaistaa osaksi TE-palveluiden tarjontaa.

Palvelussa on tunnistettu mahdollisia rajapinta-asteita valtioneuvoston näkökulmasta. Palvelu on tulkittu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 4 luvun 1 §:n mukaiseksi tieto- ja neuvontapalveluksi, jota ei katsota Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 1 artiklan mukaiseksi valtioneuvostoksi.

Valtioneuvoston selvittämiseksi työ- ja elinkeinoministeriö pyysi yritystukineuvottelukunnalta lausuntoa siitä, täyttääkö Työllistä taidolla -palvelu SEUT:n 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtioneuvoston kriteerit ja siitä, mitä valtioneuvoston mukaisista menettelyistä tukitoimenpiteen osalta tulisi noudattaa.

Yritystukineuvottelukunnan antaman lausunnon mukaan tukiohjelma Työllistä taidolla -palvelu täyttää EU:n lainsäädännön mukaiset valtioneuvoston edellytykset. Valtioneuvoston tukia koskevana menettelytapana voidaan soveltaa vähämerkityksisiä tukia koskevaa yleistä de minimis -asetusta (komission asetus (EU) N:o 1407/2013, annettu 18 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen). Koska palvelu täyttää EU:n valtioneuvoston edellytykset, tulisi sen säädöserustaa muuttaa valtioneuvoston edellyttämällä tavalla, jotta palvelun jatkaminen olisi mahdollista.

Esitys on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä.

Esitysluonnoksesta järjestettiin kirjallinen lausuntokierros x.x.-x.x.xxxx. Lausuntoa pyydettiin Suomen Yrittäjät ry:ltä, Elinkeinoelämän keskusliitolta, palkansaajakeskusjärjestöiltä, Suomen Uusyrityskeskukset ry:ltä, TE-toimistoilta, elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksilta, KEHA-keskukselta ja Suomen Kuntaliitolta. Lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelu.fi:ssä, joten myös muilla tahoilla oli mahdollisuus lausua esitysluonnoksesta.

2 Nykytila ja sen arviointi

Pienimmillä yrityksillä on usein haasteita löytää resursseja kehittää rekrytointi- ja työnantajaosaamistaan. Rekrytointeja pidetään usein isona riskinä, niitä voidaan tehdä sattumanvaraisesti tai ne voivat epäonnistua. Moni yritys tarvitsee tietoa, rohkaisua ja apua päästäkseen työnantajuuden alkuun. Nykypäivän vaihtoehdot työvoiman hankkimiseen ovat niin moninaiset, että yrittäjän voi olla vaikeaa valita itselleen sopivaa. Kohderyhmän alhaisen maksukykyyn takia markkinoilla ei juurikaan ole rekrytointi- ja työnantajaosaamisen parantamiseksi valmiita tuotteita tai palveluja. Mikäli vastaavaa julkista palvelua ei olisi saatavilla, jäisi potentiaalisia työnantajayrityksiä ja työllistymisiä syntymättä.

Aiemmat rekrytointikynnyksen madaltamiseen työnantajavalmiuksia kehittämällä tähänneet hankkeet

Työllistämishanketta ”Lapin pilotti” toteutettiin vuosina 2016–2017. Hankkeen tavoitteena oli kasvuhakuisten mikroyritysten rekrytointikynnyksen madaltaminen. Hanke osoitti rekrytointiprosessin käynnistämisen keskeisimpiä esteitä olevan erityisesti rekrytointiosaamisen puute, kuten työpaikkailmoituksen laatiminen ja eri rekrytointikanavien käyttö, sekä tiedon puute työnantajan ja esimiehen oikeuksista ja velvollisuuksista.

Yrittäjästä työnantajaksi -palvelua tarjottiin vuosina 2017–2019 ennen Työllistä taidolla -palvelua. Yrittäjästä työnantajaksi -palvelun kohderyhmänä olivat pääsääntöisesti yksinyrittäjät ja omistajayrittäjistä muodostuvat mikroyrittäjät, jotka suunnittelivat ensimmäisen työntekijän palkkaamista. Hanke toteutettiin valtakunnallisena ostopalveluna, jossa kilpailutuksen voittaneet palveluntuottajat valmensivat, ohjasivat ja sparrasivat palveluun osallistuvaa yrittäjää. Lisäksi yrittäjälle laadittiin kehittämissuunnitelma. Palvelun käynteistä 585 osallistujasta 51 % hankki työvoimaa jo palvelun aikana. Koska tulokset olivat hyviä, pilottina käynnistynyttä palvelua päätettiin jatkaa.

Rekrytointitukikokeilu

Hallitus on antanut esityksen laiksi rekrytointitukikokeilusta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 160/2021 vp). Rekrytointituki on ensimmäistä työntekijää palkkaavalle yritykselle työntekijän palkkakustannuksiin maksettava rahallinen tuki. Rekrytointituen tavoitteena on madaltaa yritysten kynnystä ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen, ja siten edistää uusien työnantajayritysten syntymistä, ja tätä kautta yritystoiminnan kasvua ja työllisyyttä. Kokeilun tavoitteena on hankkia tietoa siitä, onko tuella edellä mainittuja vaikutuksia.

Kokeilun kohdejoukkona ovat yritykset, joilla ei ole ollut kohdejoukon määrittämistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana ulkopuolista palkattua työvoimaa ja joiden liikevaihto vuonna 2021 on vähintään 15 000 mutta enintään miljoona euroa. Kokeilu toteutetaan kontrolloituna kokeena, jossa kohdejoukkoon kuuluvista yrityksistä valittaisiin satunnaisotannalla kokeilyryhmä ja tälle verrokkiryhmä.

Tuen määrä yhdelle yritykselle on enintään 10 000 euroa ja tukea maksetaan toteutuneiden palkkakustannusten perusteella. Tukea maksetaan 50 prosenttia työntekijöiden palkoista enintään 12 kuukauden ajalta ensimmäisen työntekijän työsuhteen alkamisesta, kuitenkin aikaisintaan tuen hakemisesta lukien. Laki rekrytointitukikokeilusta tulee voimaan 1.3.2022 ja on pääosin voimassa 31.12.2023 saakka. Takaisinperintään, tietojen käsittelyyn, muutoksenhakuun ja kokeilun arviointiin liittyvät säännökset ovat voimassa 31.12.2023 saakka.

Rekrytointituki on ensimmäisestä työntekijästä aiheutuvien työvoimakustannusten alentamiseksi kohdennettu tuki, jota maksetaan toteutuneiden palkkakustannusten perusteella. Lisäksi rekrytointitukea tarjotaan ainoastaan rekrytointitukikokeilun kokeilyryhmään valikoituneille yrityksille. Työllistä taidolla -palvelulla puolestaan tähdätään rekrytointikynnyksen madaltamiseen työnantajavalmiuksia kehittävän valmennuksen avulla. Rekrytointituella madalletaan rekrytointikynnystä, joka aiheutuu työnantajan kokemasta taloudellisesta riskistä työntekijän palkkaamiseen. Valmennuspalveluilla madalletaan puolestaan puutteellisesta tai väärästä informaatiosta aiheutunutta rekrytointikynnystä. Palvelut eivät ole toisiaan poissulkevia, vaan toisiaan täydentäviä, vaikka ne ovat kohdennettu pitkälti samalle kohderyhmälle.

Työllistä taidolla -palvelu

Valtakunnallisen Työllistä taidolla -palvelun tavoitteena on neuvoa yksin- ja mikroyrittäjiä rekrytointiin, työn hankkimiseen ja työnantajana toimimiseen liittyvissä asioissa. Tarkoitus on myös tukea yritysten kasvua ja vastata työvoiman saatavuushaasteisiin. Palvelussa neuvotaan yrittäjää löytämään paras vaihtoehto työvoiman hankintaan sisältäen perinteisen rekrytoinnin lisäksi muun muassa työn ostamisen, erilaiset tukipalvelut, kuten palkkatuki, työkokeilu ja koulutukset, ja kansainvälisen rekrytoinnin.

Työllistä taidolla -palvelu on suunnattu kasvuhakuisille yksinyrittäjille ja mikroyrityksille, joilla on tarvetta rekrytointiin tai työn teettämiseen. Kyseessä on harkinnanvarainen palvelu, joka on ensisijaisesti tarkoitettu 0–5 työntekijän yrityksille. Mikäli palveluun ilmoittautuu asiakas, joka vaikuttaa olevan kohderyhmän ulkopuolella esimerkiksi yrityksen koon perusteella, kysytään yritykseltä lisätietoa ilmoittautumisen syistä. Yritys otetaan palveluun, mikäli sillä on todellinen tarve palvelulle. Jos todetaan, ettei yritys hyödy neuvonnasta, ohjataan se edelleen muiden palvelujen piiriin.

Työllistä taidolla palvelussa on kolme osuutta. Ensimmäisessä osuudessa kartoitetaan asiakkaan tilanne ja tarve. Toisessa osuudessa palvelun tuottaja käsittelee sovitut asiat ja tarjoaa asiakkaalle räätälöityä neuvontaa. Kolmas osuus koostuu loppusparrauksesta ja loppuraportin laatimisesta, jonka jälkeen asiakkaalle lähetetään asiakaspalautekysely. Lisäksi palveluntuottaja tekee jokaiselle asiakkaalle hänen tarpeisiinsa soveltuvan kirjallisen muistilistan, joka sisältää yrityksen liiketoimintatilanteen lyhyen analyysin työvoiman näkökulmasta, osaamistarpeen arvioinnin, yrittäjälle analyysin perusteella suositeltavat työvoiman hankinnan tavat ja niiden kustannusten lyhyen erittelyn. Lisäksi palveluntuottaja laatii konkreettisen toimintasuunnitelman rekrytoinnin, työn ostamisen, vuokraamisen tai yhteistyösopimuksen toteuttamiseksi ja tarvittaessa työnantajuuden alkamiseksi.

Palveluntuottaja myös tarjoaa yrittäjälle käyttöoikeuden laajempaan ohjemateriaaliin, jossa kerrotaan työvoiman hankkimisen eri tavoista, rekrytoinnista ja työnantajana toimimisesta. Palveluntuottajalle työmäärä asiakasta kohden on 8 tuntia, sisältäen neuvonnan lisäksi markkinoinnin, kirjallisen osuuden laatimisen ja asiakkaan jatkokysymyksiin vastaamisen.

Koska palvelu on suunnattu yksinyrittäjille ja mikroyrityksille, palvelua on tarjottu maksutta siihen osallistuville.

Valtiontukisääntely

EU:n valtiontukisääntöjen mukainen valtiontuen käsite perustuu SEUT:n 107 artiklan 1 kohtaan. EU:n valtiontukisääntöjä sovelletaan silloin, kun kaikki valtiontuen tunnusmerkit täyttyvät:

1. julkisia varoja kanavoidaan yrityksiin eli taloudelliseen toimintaan (yksikön oikeudellisella muodolla ei ole merkitystä arvioinnissa)
2. etu on valikoiva eli kohdistuu vain tiettyihin yrityksiin
3. toimenpide vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla tuen saajaa
4. toimenpide vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan

Hallinnollisesti kevein tapa huomioida EU:n valtiontukisäännöt on myöntää tuki tai etu vähämerkityksistä eli niin sanottua de minimis -tukea koskevan säännön perusteella (komission asetus 1407/2013). Enintään 200 000 euron tuki, joka myönnetään yritykselle kolmen peräkkäisen verovuoden kuluessa, on merkitykseltään niin vähäistä, ettei siitä tarvitse tehdä ennakoilmoitusta.

Enimmäismäärässä tulee huomioida kyseisen jäsenvaltion kaikkien eri viranomaisten kyseisenä ajanjaksona de minimis -tukea myöntämä rahoitus. Tuki voi olla lähtökohtaisesti tarkoitettu mihin tahansa yrityksen kustannuksiin, kunhan yrityksen eri lähteistä saaman de minimis -tuen kokonaismäärä ei ylitä enimmäismäärää.

Yleisen de minimis -asetuksen mukaista tukea ei saa myöntää maatalouden alkutuotantoon eikä kalastus- tai vesiviljelyalan toimintaan. Edellä mainituilla aloilla sovelletaan omia de minimis -asetuksia. Maatalouden alkutuotantoon kohdentuvaa de minimis -tukea saa myöntää enintään

20 000 euroa ja kalastus- ja vesiviljelytuotteiden tuotantoon, jalostukseen ja kaupanpitämiseen kohdentuvaa tukea enintään 30 000 euroa kolmen vuoden aikana.

Valtiontuki voi olla myös yrityksen saama taloudellinen etu. Esimerkiksi JTYPL 8 luvun 5 §:ssä tarkoitetun yritystoiminnan kehittämispalvelun valtion rahoittama osuus on yritykselle de minimis -tukea. Palveluja tuottavat ELY-keskusten kilpailuttamat asiantuntijayritykset.

Tieto- ja neuvontapalvelut

Työllistä taidolla -palvelu on katsottu JTYPL:n 4 luvun 1 §:ssä tarkoitetuksi tieto- ja neuvontapalveluksi. Pykälän mukaan julkisena työvoima- ja yrityspalveluna työ- ja elinkeinotoimisto, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus ja elinkeino- liikenne ja ympäristökeskus välittävät tietoa ja antavat neuvontaa: 1) avoimista työpaikoista ja työnhausta; 2) työvoiman saata- vuudesta ja hankinnasta; 3) koulutusmahdollisuuksista ja muista osaamisen kehittämismahdol- lisuuksista; 4) työmarkkinoista, aloista ja ammateista; 5) yritystoiminnan käynnistämisestä ja kehittämismahdollisuuksista; sekä 6) muutosturvan toteuttamiseksi tarjolla olevista palveluista, tuista ja korvauksista.

JTYPL:n 4 luvun 1 § ei nykyisellään soveltuisi Työllistä taidolla -palvelun säädösperustaksi palvelua jatkettaessa, koska pykälässä ei huomioida EU:n valtioneuvoston sääntöjä. Lisäksi lainkoh- dan säännöskohtaisten perustelujen mukaan työ- ja elinkeinohallinnon tieto- ja neuvontapalve- lut ovat avoimesti ja maksutta kaikkien käytössä, eikä palvelujen käyttö lähtökohtaisesti edel- lytä asiakkaaksi rekisteröitymistä, vaan pääasiallisesti palveluja tarjotaan verkko- ja puhelinpal- veluna (HE 133/2012 vp, s.76). Tästä syystä lainkohdassa tarkoitettu tieto- ja neuvontapalvelu ei myöskään ole luonteeltaan edellä kuvatun Työllistä taidolla -palvelun kaltainen palvelu, eikä pykälä siten sovellu kyseisen palvelun säädösperustaksi.

Valmennus

JTYPL:n 4 luvun 4 §:n mukaan työ- ja elinkeinotoimisto voi tarjota henkilöasiakkaalle valmen- nusta 1) työn hakemisessa (työnhakuvalmennus); 2) ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen sel- kiyttämässä, ammatilliseen koulutukseen hakeutumisessa ja työelämävalmiuksien kehittämi- sessä (uravalmennus). Pykälä mahdollistaa työ- ja elinkeinotoimiston tarjoaman valmennuksen henkilöasiakkaalle, mutta ei nykyisellään mahdollista työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamaa val- mennusta yritysasiakkaille. Pykälän muuttaminen siten, että valmennusta voisi tarjota yritys- asiakkaille, mahdollistaisi yritykselle hankittavan yrityksen tarpeisiin räätälöidyn palvelun tar- joamisen, mikä ei ole mahdollista nykyisen lainsäädännön perusteella.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on madaltaa yksinyrittäjien ja mikroyritysten rekrytointikynnystä ja siten nostaa työllisyysastetta, vastata työvoiman kohtaantohaasteisiin ja edistää kansainvälistä rekry- tointia. Lisäksi esityksen tavoitteena on tukea yritysten kasvua ja lisätä työnantajayritysten mää- rää.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 4 §:ä siten, että työ- ja elinkeinotoimisto voisi tarjota yritykselle valmennusta työntekijän palkkaamisessa ja työnantajavalmiuksien kehittämisessä. Palvelun hinta katsottaisiin yrityksen de minimis -tueksi ja palvelu olisi yritykselle maksuton.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin valmennuksesta, jota työ- ja elinkeinotoimisto voisi tarjota yrittäjille työntekijän palkkaamisessa ja työnantajaval-

miuksien kehittämisessä. Momentissa tarkoitettu valmennus suunnattaisiin ensisijaisesti kasvuhakuisille yksin- ja mikroyrittäjille, joilla on tarvetta rekrytointiin tai työn teettämiseen, ja jotka haluavat kehittää tähän liittyvää osaamistaan. Valmennuksella vahvistettaisiin yrityksen rekrytointiosaamista ja työvoiman hankintaan liittyvää osaamista.

Tarjottava valmennus olisi maksutonta siihen osallistuville yrittäjille ja yrityksille. Valmennusta tarjottaisiin yrittäjille ja yrityksille, joilla arvioidaan olevan jo rekrytointiin tai työvoiman hankkimisen näkökulmasta edellytykset kannattavaan ja kasvavaan liiketoimintaan. Yrityksillä ei olisi subjektiivista oikeutta palveluun, vaan yritys voitaisiin ohjata muiden palveluiden piiriin, mikäli katsottaisiin, ettei sillä ole tarvetta työnantajavalmiuksia kehittävälle valmennukselle. ELY-keskukset kohdentavat määrärahaa ennakoidun asiakkaiden palvelutarpeen mukaisesti valmennusten hankintaan, joten palvelun saaminen riippuisi myös siitä, kuinka paljon valmennuspaikkoja on hankittu.

Palvelun hinta katsottaisiin yrityksen vähämerkityksiseksi tueksi eli de minimis -tueksi. Tukea ei voitaisi myöntää, jos se johtaisi yrityksen de minimis -tukikiintiön ylittymiseen. Valmennusta käyttävä yritys saisi tiedon tuen myöntämisestä ja tuen määrästä tukipäätöksessä.

Ehdotuksella mahdollistettaisiin työ- ja elinkeinotoimistojen hankkima valmennus yritysasiakkaille ja Työllistä taidolla -palvelun jatkaminen. Ehdotus mahdollistaisi myös muiden rekrytointi- ja työnantajavalmiuksien kehittämiseen tähtäävien valmennusten hankkimisen.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuja valmennuksia rahoitetaan valtion talousarvion momentilta 32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 vuotta) eli niin sanotuista työllisyysmäärärahoista. Työllistä taidolla -palvelun hankintakustannukset ovat olleet yhteensä 4,96 miljoonaa euroa vuodessa. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö on osoittanut toimintamäärärahaa hankkeen aikana pääasiassa henkilöstökustannuksiin Uudenmaan TE-toimistolle momentilta 32.01.03. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintameno (siirtomääräraha 2 vuotta) yhteensä 140 000. Yhteensä Työllistä taidolla -hankkeeseen määrärahoja on kohdennettu 5,1 miljoonaa euroa vuodessa.

Ehdotettu lakimuutos mahdollistaisi edellä mainitussa hankkeessa tarjotun palvelun vakinaistamisen. Lisäksi ehdotettu lakimuutos mahdollistaisi myös muiden samankaltaisten palvelujen tarjoamisen. Todennäköisesti jatkossakin palveluihin käytettäisiin ainakin sen verran resursseja kuin tähänkin asti. Lisäksi muilla alueilla saatetaan ottaa käyttöön vastaavia palvelukokonaisuuksia, mikä luonnollisesti lisää palveluihin kohdennettua rahoitusta. Ehdotetun lakimuutoksen johdosta ei kuitenkaan esitetä lisättäväksi työllisyysmäärärahoja, vaan toiminta rahoitettaisiin kohdentamalla uudelleen olemassa olevia resursseja.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksen tavoitteena on madaltaa yksinyrittäjien ja mikroyritysten rekrytointikynnystä, millä tuettaisiin yritysten kasvua ja työllisyysasteen nosta. Esityksessä ehdotetun lakimuutoksen työllisyysvaikutuksia on mahdollista arvioida suunnitellun Työllistä taidolla -palvelun osalta sen aiempien vaikutusten perusteella.

Huhtikuuhun 2021 mennessä Työllistä taidolla -hankkeessa oli annettu neuvontaa 7800 yritykselle. Hieman yli puolet palveluun osallistuneista yrityksistä on ollut sellaisia, joilla ei ole ollut yrittäjien lisäksi palkattua vakituista työvoimaa ennen palveluun osallistumista. Hankkeen yrityksiltä keräämän palautteen mukaan noin 30 prosenttia palvelun päättäneistä yrityksistä hankki palvelun aikana uutta työvoimaa. Uuden työvoiman hankinnaksi on katsottu sekä työntekijän palkkaaminen työsuhteeseen että työvoiman vuokraus, alihankinta ja muu työvoiman ostami-

nen. Yritykset ovat rekrytoineet keskimäärin 1,6 uutta työntekijää. Yhteensä yritykseen on rekrytoitu hieman vajaa 4 000 henkilöä. Käytettävissä olevilla seurantamenetelmillä ei ole arvioitavissa, kuinka moni rekrytointi olisi jäänyt toteutumatta ilman valmennuspalvelua. Lisäksi palveluun on todennäköisesti hakeutunut erityisesti sellaisia työnantajia, jotka ovat keskimääräistä enemmän kiinnostuneet rekrytoimaan henkilöstöä lähitulevaisuudessa, mikä voi osin selittää korkeaa rekrytoineiden yritysten osuutta. Palvelulla on kuitenkin mahdollisesti pystytty kasvattamaan rekrytointien määrää tai nopeuttamaan rekrytointia tarjoamalla tukea ja neuvontaa asiassa.

Vaikutukset yrityksiin

Ehdotetun säädösmuutoksen aiheuttama hallinnollinen työ kohdistuisi valmennukseen osallistuviin yrityksiin. Hallinnollinen rasitus tuen saajalle koostuisi perustietojen antamisesta palveluun ilmoittautuessa ja palautekyselyyn vastaamisesta. Perustiedot olisivat käytännössä yrityksen yksilöintitiedot ja yhteystiedot. Yrityksille myös kerrottaisiin palvelun hinnan olevan de minimis -tukea, ja mitä se tarkoittaa. Yritykseltä itseltään ei kuitenkaan olisi välttämätöntä kysyä suoraan tietoja heidän saamansa de minimis -tuen määrästä, koska se tieto olisi muuten saatavilla. Valmennuksen kohderyhmän kannalta mainittu toimintatapa olisi tarkoituksenmukainen ja todennäköisesti vähentäisi yrittäjien epä tietoisuutta ja yhteydenottojen tarvetta lisä kysymyksiä varten. Valmennukseen hakeminen olisi yrityksille vapaaehtoista, eikä lakiehdotuksessa aseteta uusia velvollisuuksia yrityksille, joten ehdotettu lakimuutos ei lisäisi yritysten sääntelytaakkaa. Valmennukseen valittujen yritysten valmennuksesta aiheutuvan hallinnollisen työn määrä olisi vähäinen.

Työllistä taidolla -palvelun rahallinen arvo yritykselle on ollut keskimäärin noin 1400 euroa sisältäen arvonlisäveron. Lakiehdotuksen mukaan valmennuksen sisällölle tai kestolle ei asetetaisi erityisiä vaatimuksia, joten kustannukset voisivat vaihdella tapauskohtaisesti. Yritykselle palvelun arvo olisi täysimääräisesti de minimis -tukea, joka luettaisiin yrityksen de minimis -kiintiöön. Vaikka valmennuksen arvo olisi yritykselle kaksin- tai kolminkertainen Työllistä taidolla -palvelun arvoon verrattuna, olisi palvelu edelleen vähäinen suhteessa de minimis -tukien enimmäismäärään, eikä näin ollen todennäköisesti vaikuta merkittävästi yrityksen mahdollisuuksiin hyödyntää muita yritystukia. Palveluun ei liittyisi omavastuuta, joten yritykselle syntyvät kustannukset aiheutuvat valmennuksiin osallistuvien henkilöiden työajasta ja valmennukseen osallistumisesta aiheutuvasta hallinnollisesta työstä, joka arvioidaan vähäiseksi.

Tuella on tunnistettu olevan jonkin verran vaikutuksia yritysten väliseen kilpailutilanteeseen kansallisesti ja paikallisesti. Palvelu on suunnattu ensisijaisesti kasvuhakuisille yksinyrittäjille ja pienille yrityksille, joilla on tarvetta rekrytoida tai teettää työtä sekä kehittää rekrytointiosaimista. Valmennuksen myönteinen vaikutus kohdistuu valmennusta saaville yrityksille. Parhaimmillaan onnistunut valmennus tukisi yrittäjiä yrityksen kasvuvaiheessa siten, että onnistunut työnantajuus loisi mahdollisuuksia myös lisäkasvulle.

Valmennuksen hankkimista rajoittavat siihen käytössä olevat määrärahat. Mikäli palveluun piiriin hakeutuisi huomattavan paljon yrityksiä eikä kaikkia voisi ottaa käytössä olevan määrärahan puitteissa palveluun, tulisi tarkoitukseen kohdenneen määrärahan määrä arvioida uudelleen.

Vaikutukset viranomaisen toimintaan

Valmennuspalveluiden hankinnasta vastaavat ELY-keskukset. Työllistä taidolla -hanke on palvelut valtakunnallisesti työnantajia, mutta palveluhankinnat on tehty Uudenmaan ELY-keskuksessa. Koska ehdotettu valmennuspalvelu olisi yritykselle de minimis -tukea, aiheutuisi ELY-keskukselle jonkin verran hallinnollista työtä yrityskohtaisen laskennallisen arvon määrittämisestä sekä aiempien myönnettyjen de minimis -tukien tarkistamisesta ennen palveluun ohjausta. Työllistä taidolla -hankkeen kaltaisen volyymin ylläpitämiseksi hallinnollista työtä aiheutuu hankkeesta saatujen kokemusten perusteella enintään muutamia henkilötyövuosia.

Lakiehdotuksen mukaisille valmennuspalveluille ei ole rakennettu erillistä tietojärjestelmää. Palvelun vakinaistuessa, osaksi TE-hallinnon tietojärjestelmäkokonaisuutta tulisi kehittää ratkaisut, joilla hallinnoidaan asiakkuuksia palvelussa ja asiakkaille myönnettyjä laskennallisia de minimis -tukia. Vähimmäisvaatimuksena on arkistoida tehdyt tukipäätökset ja ilmoittaa myönnetyistä tuista yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään.

Koska tarjottava valmennus täyttää SEUT:n 107 artiklan 1 kohdan valtioneuvoston edellytyksen, on taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain (429/2016) 5 §:n mukaan tukiviranomaisen määräajoin, viimeistään ennen tukiohjelman tai tukiohjelman ulkopuolisen yksittäisen tuen jatkamista tai muuttamista arvioitava tuen vaikuttavuutta, tehoisuutta ja toimivuutta sen tarpeellisuuden ja kehittämistarpeiden selvittämiseksi. Valmennuspalvelua seurattaisiin, kuten muitakin julkisia työvoima- ja yrityspalveluita sekä arvioitaisiin tarvittaessa erillisillä tutkimushankkeilla.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Valmisteluun ryhdyttäessä harkittiin myös mahdollisuutta laajentaa JTYPL:n 8 luvun 5 §:n mukaisten yritystoiminnan kehittämispalvelujen soveltamisalaa. Edellä mainitun pykälän 1 momentin mukaan ELY-keskus ja TE-toimisto voivat tuottaa tai hankkia pienille ja keski suurille yrityksille (pk-yrityksille) yritystoiminnan kehittämispalveluina koulutuspalveluja sekä asiantuntijapalveluja pk-yritysten kehittämistarpeiden arvioimiseksi, kehittämissuunnitelman laatimiseksi, suunnitelman tukemiseksi ja pk-yritysten verkoston tukemiseksi. Pykälän 2 momentin mukaan yritystoiminnan kehittämispalvelut ovat yrityksille maksullisia. Valtion rahoittama osuus kehittämispalvelusta on de minimis -tukea.

JTYPL:n 8 luvun 5 §:ää ei kuitenkaan katsottu sopivaksi säädösperustaksi Työllistä taidolla -hankkeen puiteissa tarjotulle palvelulle, koska palveluiden kohderyhmä, tarkoitus, sisältö ja palvelusta yritykselle aiheutuvat kustannukset eroavat. Työllistä taidolla -hankkeessa tarjotussa palvelussa on kyse ensisijaisesti ensimmäistä tai ensimmäisiä työntekijöitä palkkaaville yrityksille suunnatusta maksuttomasta palvelusta, jossa yrittäjä saa konkreettista neuvoa ja valmennusta työvoiman hankkimisesta ja työnantajuudesta. Yritystoiminnan kehittämispalveluissa puolestaan on kyse maksullisista, strategisen tason konsultointipalveluista toimintansa vakiinnuttaneille pk-yrityksille, jotka haluavat kasvaa ja kehittää toimintaansa. Yrityksen kehittämispalvelutehtävien hoitaminen on keskitetty neljään ELY-keskukseen (Etelä-Savon, Hämeen, Keski-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset), jotka hoitavat myös alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetussa laissa (756/2021) tarkoitettuja välittävän toimielimen tehtäviä.

Lisäksi ELY-keskusten kehittämispalvelut on kilpailutettu vuosiksi 2021–2022, minkä lisäksi hankintaan sisältyy optiovuodet vuosiksi 2023–2024. Tämä käytännössä lukitsee yritystoiminnan kehittämispalveluiden konseptin niihin sisältöihin, joiden mukaisina ne on kilpailutettu.

6 Lausuntopalaute

7 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

8 Toimeenpano ja seuranta

Taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 §:n mukaan lakia sovelletaan valtion tukiviranomaisen myöntäessä sellaista tukea taloudelliseen toimintaan, joka täyttää SEUT:n 107 artiklan 1 kohdan valtioneuvoston edellytykset, jollei muussa laissa toisin

säädettä. Lakia ei sovelleta myönnettäessä maa- ja metsätalouden alkutuotantoa eikä kalataloutta koskevaa tukea. Lain 5 §:n mukaan tukiviranomaisen on määräajoin, viimeistään ennen tukiohjelman tai tukiohjelman ulkopuolisen yksittäisen tuen jatkamista tai muuttamista arvioitava tuen vaikuttavuutta, tehokkuutta ja toimivuutta sen tarpeellisuuden ja kehittämistarpeiden selvittämiseksi. Mainitun sääntelyn perusteella ehdotetun momentin nojalla toteutettavien tukiohjelmien ja tukien vaikuttavuutta arvioitaisiin siten kuin on säädetty ja niiden perusteella voitaisiin arvioida myös lain toimivuutta.

Lisäksi Työllistä taidolla -palvelun vaikuttavuutta seurataan säännöllisesti ja palvelusta tuotetaan väli- ja loppuraportit.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Valitse kohde.

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 4 luvun 4 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

4 luku

Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, ammatinvalinta- ja uraohjaus sekä valmennus ja kokeilu

4 §

Valmennus

Työ- ja elinkeinotoimisto voi tarjota yritykselle valmennusta työntekijän palkkaamisessa ja työnantajavalmiuksien kehittämisessä. Palvelun hinta katsotaan yrityksen de minimis -tueksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

Työministeri Tuula Haatainen

